

TOEZICHT OP DE WMO EN DE JEUGDWET

Jaarplan 2026 - de invulling van het toezicht op de Wet maatschappelijke ondersteuning (2015) en de Jeugdwet in de gemeenten: Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen, Veere en Vlissingen.

Goes | 2026

Auteurs: Peter de Kok en Bianca Jansen



Toezicht
Wmo en
Jeugdwet
Zeeland

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Wat is toezicht en waarom nodig?
- Juridische grondslag en bevoegdheden toezichthouders
- Vormen van toezicht
- Onze visie
- Resultaten 2025
- Wat gaan we doen in 2026?
- Themagericht toezicht
- Signaal gestuurd toezicht
- Toezicht op kwaliteit
- Toezicht op rechtmatigheid
- Voor meer informatie



Inleiding

- Met de inwerkingtreding van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) en de Jeugdwet in 2015 kwam ook de wettelijke verplichting voor gemeenten om een toezichthoudend ambtenaar aan te wijzen, hierna de toezichthouder. In Zeeland wordt door alle Zeeuwse gemeenten samengewerkt en is er een team Toezicht Wmo en Jeugdwet gevormd. Er zijn 5 toezichthouders aangewezen die de toezichthoudende taken van de wetten uitvoeren voor deze gemeenten.
- De toezichthouders houden toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid binnen de Wmo en de rechtmatigheid binnen de Jeugdwet. Voor de Jeugdwet ligt de verantwoordelijkheid voor het kwaliteitstoezicht bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Het calamiteitentoezicht is belegd bij de GGD (Geestelijke Gezondheidsdienst).
- Elk najaar bepalen de toezichthouders de invulling van het toezicht voor het daarop volgende jaar. In dit jaarplan worden de ambities en speerpunten uitgeschreven.
- Bij dit jaarplan hoort: “toelichting jaarplan 2026 en resultaten 2025”.
- Het jaarplan wordt gepubliceerd op de website van Team Toezicht Wmo en Jeugdwet:

[Toezicht Wmo en Jeugdwet Zeeland](#)



Wat is toezicht en waarom nodig?

Wat is toezicht?

Onder toezicht verstaan we alle activiteiten die worden ondernomen om te onderzoeken of aan de wettelijke eisen, gemeentelijke verordening (en onderliggende nadere regels) en contractuele eisen wordt voldaan. Hierbij wordt informatie verzameld en geanalyseerd, om een oordeel te kunnen vormen.

Waarom is Toezicht nodig?

Het stelsel van sociale voorzieningen is een uiting van maatschappelijke solidariteit waarvoor draagvlak een belangrijke randvoorwaarde is. Inwoners moeten in dat licht kunnen rekenen op doelmatige en rechtmatige besteding van algemene middelen en dat de beschikbaarheid van voorzieningen van een goed niveau is. Toezicht draagt daaraan bij door kwaliteit en doelmatigheid te bevorderen en misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen.



Juridisch grondslag en bevoegdheden

Juridische grondslag

In artikel 6.1 lid 1 van de Wmo is de wettelijke grondslag van de toezichthoudende taak vanuit gemeenten opgenomen. Hierin staat omschreven dat gemeenten personen aanwijzen die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van de Wmo.

De Jeugdwet omschrijft in artikel 9.1 en 9.2 de toezichthoudende taak van de IGJ op grond van kwaliteit. Het toezicht op de rechtmatigheid en doelmatigheid door gemeenten wordt omschreven in paragraaf 6b. van de Regeling Jeugdwet.

Naast de wettelijke eisen en gestelde eisen in de gemeentelijke regelgeving hebben gemeenten op grond van het privaatrecht overeenkomsten gesloten met aanbieders. Deze overeenkomsten vallen onder het verbintenissenrecht hetgeen geregeld is in boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

Bevoegdheden toezichthouders

De toezichthoudend ambtenaar Wmo 2015 en Jeugdwet is een toezichthouder als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dat betekent dat de plichten en bevoegdheden van de toezichthouder in de Awb limitatief zijn vastgelegd.

Het gaat hierbij om onder andere de volgende (algemene) plichten:

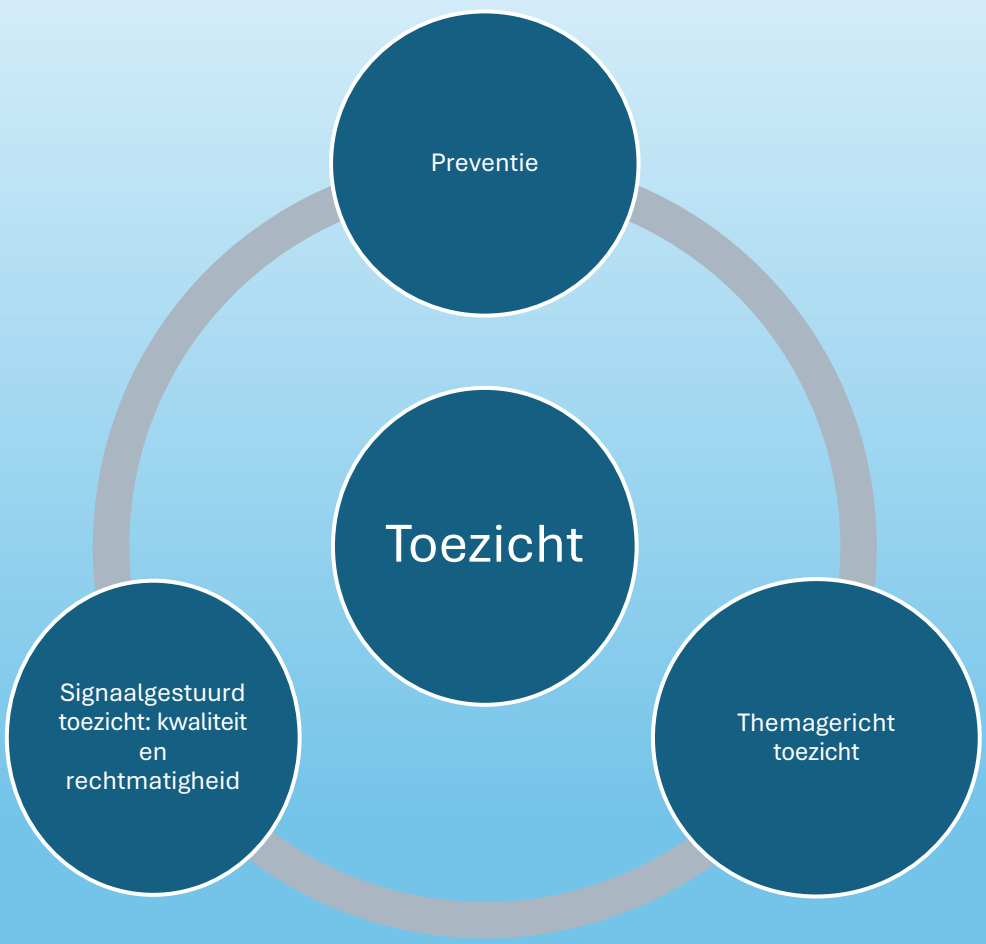
- legitimatieplicht (artikel 5:12)
- verplichting het evenredigheidsbeginsel in acht te nemen (artikel 5:13)

Daarnaast gaat het om onder andere de volgende bevoegdheden:

- het betreden van plaatsen met uitzondering van een woning als de bewoner daarvoor geen toestemming heeft gegeven, en zo nodig de sterke arm daarbij in te zetten (artikel 5:15);
- het vorderen van inlichtingen (artikel 5:16) en inzage van zakelijke gegevens en bescheiden (artikel 5:17);
- zaken onderzoeken, aan opnemings te onderwerpen en daarvan monsters te nemen en daartoe verpakkingen te openen (artikel 5:18).



Vormen van toezicht



Preventie	Aanleiding: Proactief toezicht. Op basis van vooraf opgestelde thema's of vraagstukken worden onderzoeken uitgevoerd onder zorgaanbieders. Onder preventie kan ook verstaan worden: het inzetten op fraudealertheid bij de toegangen van de gemeenten.
Themagericht toezicht	Aanleiding: Proactief toezicht. Op basis van een vooraf opgesteld thema of onderwerp wordt een onderzoek uitgevoerd.
Signaal gestuurd toezicht: kwaliteit en rechtmatigheid	Aanleiding: Reactief toezicht, naar aanleiding van signalen. Signalen kunnen afkomstig zijn van een ieder: inwoners, professionals, ambtenaren, media, etc.

Toezicht is
gebaseerd op
gezond vertrouwen

Integraal toezicht
doen we samen

Onze visie

Preventie waar het
kan, repressie
waar nodig

We werken samen
aan een lerende
aanpak



Resultaten 2025



In 2025 zijn de volgende stappen gezet:

1. Toezichthouders zijn aangenomen en aangewezen.
2. Er is geïnvesteerd in de basis:
 - a. Er zijn diverse documenten opgesteld en vastgesteld, zoals het toezichtskader, het controleplan en het handhavingskader;
 - b. Toezichthouders hebben trainingen gevolgd;
 - c. Er is een juridisch adviseur betrokken bij het team;
 - d. Binnen en boven regionale afspraken met partners zijn gemaakt;
 - e. Er is een website, een meldpunt en meldformulier ontwikkeld én openbaar gemaakt
 - f. Een datagericht-systeem is geïmplementeerd waar toezichthouders mee werken.
 - g. Er is aandacht gegeven aan de bekendheid van de toezichthouders in Zeeland, via kick-off bijeenkomsten, kennismakingsgesprekken en nieuwsbrieven;
 - h. Diverse vragen van gemeenten zijn beantwoord.
3. De eerste signalen van onrechtmatigheid en kwaliteit zijn in onderzoek genomen en er is met gemeenten meegedacht over ingebrachte casuïstiek.
4. Er is deelgenomen aan ambtelijke en bestuurlijke overleggen en werkgroepen en daar waar nodig is advies uitgebracht.
5. In het kader van preventie en vanuit het oogpunt van toezicht zijn de algemeen verbindende voorschriften met betrekking tot de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet van gemeenten onderzocht. Gemeenten zijn van de bevindingen op de hoogte gebracht.

Wat gaan we doen in 2026?

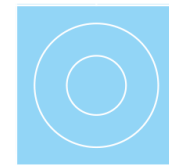
We gaan inzetten op:

- Nadere check op regelgeving van gemeenten met betrekking tot toezicht Wmo en Jeugdwet.
- Kennisbevordering zowel bij (intern) Team Toezicht als (extern) met ketenpartners.
- Het bewustzijn vergroten van signalen van onrechtmatig handelen.
- Toezien op de naleving van contractafspraken met zorgaanbieders.



Themagericht toezicht

- Toetsen van kwaliteitseisen van zorgaanbieders van intramuraal Beschermd wonen op grond van de Wmo. Dit doen we voor zowel de vormen van Beschermd wonen die verstrekt zijn via zorg in natura als op basis van een persoonsgebonden budget.
- Binnen de Jeugdwet toetsen van declaraties van zorgaanbieders op de nieuwe regels met betrekking tot direct cliënt gebonden tijd en niet cliënt gebonden tijd.



Signaalgestuurd toezicht (kwaliteit en rechtmatigheid)

De toezichthouders kunnen signalen ontvangen over mogelijk onrechtmatig gebruik van voorzieningen.

Deze signalen kunnen afkomstig zijn van een ieder die op een of andere wijze betrokken is bij de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet. Ook kunnen signalen uit de media een aanleiding vormen voor toezicht.

Afhankelijk van de ernst en zwaarte van het signaal kan een onderzoek worden ingesteld naar de kwaliteit en/of rechtmatigheid.

Wist u dat ook signalen die betrekking hebben op zorg die ingekocht is met een Persoonsgebonden budget bij de toezichthouders kunnen worden neergelegd?

Signalen kunnen gemeld worden bij het meldpunt via:
[Toezicht Wmo en Jeugdwet Zeeland](#)



Toezicht op kwaliteit 1/2



Bij toezicht opver kwaliteit gaat het om de vraag of de ondersteuning geleverd is overeenkomstig de opgestelde kwaliteitseisen.

De volgende onderwerpen kunnen tijdens elk kwaliteitstoezicht worden onderzocht:

Clïëntgerichtheid

- Komt de geboden ondersteuning overeen met de behoefte van de cliënt?
- Wordt de geboden ondersteuning periodiek geëvalueerd?
- Beschikken alle cliënten over een ondersteuningsplan? Wordt n.a.v. het ondersteuningsplan een plan van aanpak opgesteld?
- Hoe wordt de zelfredzaamheid van de cliënt bepaald?

Meldingsplicht bij calamiteiten en geweldsincidenten

- Is de aanbieder op de hoogte van de meldingsplicht bij calamiteiten en geweldsincidenten?
- Zijn de medewerkers van de aanbieder op de hoogte van de meldingsplicht en weten ze hoe ze moeten handelen?

Klachtenregeling

- Hebben aanbieders een regeling getroffen voor de afhandeling van klachten en voldoet deze aan de gestelde eisen?
- Weten cliënten hoe en waar zij een klacht kunnen indienen?

Toezicht op kwaliteit 2/2



Personeel

- Beschikt de aanbieder over (voldoende) gekwalificeerde medewerkers?

Medezeggenschap

- Heeft de aanbieder een medezeggenschapsorgaan ingericht?
- Worden cliënten (voldoende) betrokken bij voorgenomen besluiten van aanbieders die voor hen relevant zijn?

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling:

- Hebben de aanbieders een meldcode vastgesteld?
- In hoeverre kunnen de medewerkers er uitvoering aan geven?
- Weten de medewerkers hoe te handelen in het geval van een (vermoeden van) huiselijk geweld en/of (kinder)mishandeling?
- Zijn de medewerkers bekend met (mogelijke) signalen van huiselijk geweld of (kinder)mishandeling?

Onderaannemerschap:

- Als de aanbieder samenwerkt met onderaannemers, hoe wordt er dan op toegezien dat de ondersteuning voldoet aan de gestelde eisen?

Toezicht op rechtmatigheid 1/2

Rechtmatigheid is een juridische term die aangeeft dat een bepaalde handelswijze in overeenstemming is met de geldende (wettelijke) regels en/of besluiten.

Het toezicht op de rechtmatigheid kan naast Zorg In Natura (ZIN) ook gericht zijn op voorzieningen die verstrekt worden via een Persoonsgebonden budget (hierna: PGB). Het gaat dan over de vraag of de geïndiceerde zorg en de gedeclareerde zorg ook daadwerkelijk wordt en is geleverd.

Om te bepalen wanneer sprake is van onrechtmatigheid wordt de definitie die is geformuleerd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) gehanteerd:

Onrechtmatigheden: Het (on)bewust onrechtmatig in rekening brengen van zorg, omdat de declaratie niet overeenkomt met de (mate van) geleverde zorg of omdat de zorg onterecht wordt gedeclareerd.

Te onderscheiden in:

- **Fouten** waarbij regels als gevolg van onduidelijkheid of vergissingen onbedoeld worden overtreden.
- **Fraude** waarbij opzettelijk en doelbewust in strijd met de regels wordt gehandeld met het oog op eigen of andermans (financieel) gewin.
- **Oneigenlijk gebruik**: een declaratie is juist volgens de wet, maar gaat in tegen de bedoeling van de wet.
- **Ondoelmatig/ongepast gebruik**: een declaratie is in overeenstemming met geleverde ondersteuning en/of jeugdhulp, maar is niet noodzakelijk en/of effectief. Er is sprake van overbehandeling” (verspilling) of juist onderbehandeling.”



Toezicht op rechtmatigheid 2/2

Het toezicht op de rechtmatigheid is signaalgestuurd. De toezichthouder weegt de signalen en besluit op basis van deze afweging welke signalen binnen het toezicht Wmo en Jeugdwet worden opgepakt. Signalen die voorafgaand aan de verstrekking van een pgb moeten worden getoetst behoren niet tot de onderzoekstaak van de toezichthouder.

Het doel van deze vorm van toezicht is bepalen of sprake is van rechtmatigheid volgens de hierboven genoemde definitie. Hierbij wordt onder andere vastgesteld:

- 1) Of de zorg die volgens contract (of uit het pgb via de cliënt aan de aanbieder) is betaald ook daadwerkelijk wordt of werd geleverd;
- 2) Of de administratie klopt;
- 3) Of de geboden zorg is geleverd conform beschikking en de vooraf geformuleerde doelen.





Toezicht
Wmo en
Jeugdwet
Zeeland